

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 1 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant sudaryti teisinės galimybes užtikrinti efektyvų gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliosios energetikos padėties, taip pat šiais atvejais kylančių grėsmių gyventojų saugumui, sveikatai ar šalies ūkio veiklai valdymą Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka. Įstatymo projektu ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui, ekstremaliųjų situacijų komisijoms ar Vyriausybės ar jos įgaliotai institucijai, savivaldybės administracijos direktoriui sudaroma galimybė priimti ir įgyvendinti atitinkamus valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos šilumos energijos gamybos ir šilumos tiekimo srityje ar ekstremaliosios energetikos padėties valdymui būtinus sprendimus, kai juos įgyvendinant būtina eksploatuoti ūkinės veiklos objektą ar vykdyti ūkinę veiklą kitokiomis nei jam nustatytomis privalomomis aplinkosauginėmis sąlygomis.

Įstatymo projekto nuostatos būtų taikomos tik išimtinėmis aplinkybėmis ir laikinai, t. y. susiklosčius ekstremaliosios energetikos padėčiai, kurios valdymas reglamentuotas Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo, likviduojant gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją ar šalinant jos padarinius, arba likviduojant gresiančią ar susidariusią savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją šilumos energijos gamybos ir šilumos tiekimo srityje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės (vadovas – Raimondas Sakalauskas, tel. 8 686 00052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt), vyr. patarėja Toma Leonova (tel. 8 695 62973, el. p. toma.leonova@am.lt), patarėjas Andrius Girdziušas (tel. 8 695 62741, el. p. andrius.girdziusas@am.lt), Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas – Vitalijus Auglys, tel. 8 686 46087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) vyresn. patarėja Elena Auglienė (tel. 8 645 22458, el. p. elena.augliene@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Aplinkos apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuojantis ūkinės veiklos objektą ar vykdomas ūkinę veiklą, kai reikalingas taršos ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas (toliau – leidimas) ar veikla vykdoma įrenginyje, kuris pagal šio įstatymo 19³ straipsnį turi būti įregistruotas, privalo laikytis leidime nustatytų sąlygų ir tokiems objektams ar įrenginiams eksploatuoti ir (ar) ūkinei veiklai vykdyti nustatytų aplinkos apsaugos normatyvų ir aplinkos apsaugos standartų. Aplinkos apsaugos įstatyme neįtvirtintos specialiosios teisės normos dėl leidimo sąlygų laikymosi ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliosios energetikos padėties atveju.

Civilinės saugos įstatymo 4 straipsnyje nustatyti civilinės saugos tikslai, be kitų, – padėti gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams, gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, išvengti ar patirti kuo mažiau žalos, išlaikyti rimtį, išsaugoti gyventojų gyvybę, sveikatą, turtą ir apsaugoti aplinką, taip pat užtikrinti optimalų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų

materialinių išteklių panaudojimą gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms. Taip pat pagal šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir 4 dalies 2 punktą ekstremaliųjų situacijų komisijos priima sprendimus, reikalingus gresiančiai ar susidariusiai ekstremaliajai situacijai valdyti, taip pat Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija gali pavesti valstybės operacijų vadovui priimti sprendimus, reikalingus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti.

Pagal Energetikos įstatymo 2 straipsnio 5 dalį ekstremalioji energetikos padėtis – dėl ekstremaliojo įvykio energetikos sektoriuje susidariusi padėtis, kai yra sutrikęs normalus energijos išteklių ar energijos tiekimas energetikos įmonėms ir (ar) vartotojams ir šis tiekimas trukdomas tiek, kad energetikos įmonės šių sutrikimų nespėja laiku prognozuoti ir valdyti ūkinės veiklos metodais, ir Vyriausybė, jos įgaliota valstybės institucija ir (ar) savivaldybės administracijos direktorius pagal kompetenciją turi reguliuoti energijos išteklių ar energijos tiekimą energetikos įmonėms ir (ar) vartotojams. Paskelbus ekstremaliąją energetikos padėtį, taikomos energetikos sektoriaus reguliavimo ir kitos poveikio priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos veikimą ir neturi būti taikomos platesniu mastu, negu yra būtina kilusioms grėsmėms suvaldyti.

Atsižvelgiant į šias nuostatas siekiama sistemiskai derinti Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatas su Civilinės saugos įstatymu ir Energetikos įstatymu. Atkreiptinas dėmesys, kad Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatų pakeitimas atitinka Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų direktyvoje įtvirtintas išimtis: 30 straipsnio 5 dalis: „Kompetentinga institucija <...> gali suteikti išimtį, atleisdama nuo pareigos laikytis <...> ribinių verčių kurą deginančiame įrenginyje, <...>, jei ūkio subjektas negali laikytis tų ribinių verčių **dėl mažai sieros turinčio kuro tiekimo nutraukimo, atsirandančio dėl didelio tokio kuro trūkumo**. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai apie kiekvieną tokią pagal pirmą pastraipą suteiktą išimtį“; 30 straipsnio 6 dalis: „Kompetentinga institucija gali suteikti išimtį, atleisdama nuo pareigos laikytis <...> išmetamų teršalų ribinių verčių tais atvejais, kai kurą deginantis įrenginys, kuriame naudojamas tik dujinis kuras, išimtiniais atvejais turi pradėti naudoti kitų rūšių kurą **dėl staigiai nutraukto dujų tiekimo**, ir todėl jame reikia įmontuoti išmetamų dujų valymo įrenginį. <...>. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai apie kiekvieną tokią pagal pirmą pastraipą suteiktą išimtį“. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/32/EB dėl sieros kiekio sumažinimo tam tikrose skystojo kuro rūšyse (konsoliduota redakcija) 5 straipsnis: „Jeigu **dėl staigaus žalios naftos, naftos produktų ar kitų angliavandenilių tiekimo pasikeitimo** valstybei narei tampa sudėtinga taikyti <...> didžiausio sieros kiekio ribas (pastaba. Tokios ribos nustatytos kūrenamajam (sunkiajam) mazutui), ta valstybė narė apie tai praneša Komisijai. Komisija ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui gali leisti tos valstybės narės teritorijoje taikyti aukštesnes ribas“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma papildyti Įstatymo 1 straipsnį 34 punktu, nurodant, kad kitos Įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Civilinės saugos įstatyme ir Energetikos įstatyme.

Įstatymo projekto 2 straipsniu, kuriuo Įstatymo 19 straipsnis papildomas nauja trečiąja dalimi, nustatoma, kad gali būti laikinai netaikomos leidimo sąlygos ūkinės veiklos objektą eksploatuojančiam ir (ar) ūkinę veiklą vykdančiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, kai tai būtina gresiančiai ar susidariusiai ekstremaliajai energetikos padėčiai arba valstybės lygio ekstremaliajai situacijai, taip pat savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai šilumos energijos gamybos ir šilumos tiekimo srityje valdyti, likviduoti ir (ar) jų padariniams šalinti. Konkrečios laikinosios ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ir (ar) veiklos vykdymo sąlygos, pagal kurias gali būti eksploatuojamas ūkinės veiklos objektas ir (ar) vykdoma ūkinė veikla gresiant arba susidarius ekstremaliajai energetikos padėčiai arba ekstremaliajai situacijai, nustatomos ekstremalių situacijų komisijos ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimu, priimtu Civilinės saugos

įstatymo nustatyta tvarka, arba Vyriausybės ar jos įgaliotos valstybės institucijos arba savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu, priimtu Energetikos įstatymo nustatyta tvarka. Šioje dalyje nustatyta išimtis negali būti taikoma platesniu mastu ir ilgesnį laikotarpį, negu būtina gresiančiai ar susidariusiai ekstremaliajai energetikos padėčiai arba valstybės lygio ekstremaliajai situacijai, taip pat savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai šilumos energijos gamybos ir šilumos tiekimo srityje valdyti, likviduoti ir (ar) jų padariniams šalinti. Fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuojantis ūkinės veiklos objektą ir (ar) vykdomas ūkinę veiklą pagal šioje dalyje nustatyta tvarka nustatytas laikinas ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ir (ar) veiklos vykdymo sąlygas, privalo taikyti visas įmanomas neigiamą poveikį aplinkai mažinančias priemones.

Vyriausybės ar jos įgaliotos valstybės institucijos, savivaldybės administracijos direktoriaus, ekstremalių situacijų komisijos ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimu būtų nustatomos tik tos sąlygos, kurios galimai nukryptų nuo leidimo sąlygų, tačiau yra būtinos siekiamo tikslo atžvilgiu. Sprendimą priimanti institucija ar asmuo, atsižvelgęs į įstatymų nustatytas pareigas, objektyviai įvertinęs faktines aplinkybes, spręstų ar yra būtinybė eksploatuoti ūkinės veiklos objektą ar vykdyti ūkinę veiklą kitomis nei leidime nustatytomis sąlygomis. Taip pat siekiant tinkamai taikyti Europos Sąjungos teisę įstatyme nustatoma Europos Komisijos informavimo apie išimties taikymą pareiga.

Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytos teisinės sąlygos Vyriausybės ar jos įgaliotos valstybės institucijai, savivaldybės administracijos direktoriui, ekstremalių situacijų komisijai ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui tinkamai vykdyti Civilinės saugos įstatyme ir Energetikos įstatyme nustatytas funkcijas likviduojant gresiančias ar susidariusias ekstremalias situacijas ar ekstremaliąją energetikos padėtį, šių situacijų valdymui laikinai ūkinės veiklos objektus eksploatuoti ar vykdyti ūkinę veiklą laikantis konkrečių laikinųjų ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ar veiklos vykdymo sąlygų; nustatyta prievolė tokiomis eksploatavimo sąlygomis taikyti visas įmanomas neigiamą poveikį aplinkai mažinančias priemones.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymo projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių priėmus siūlomą teikiamą Įstatymo projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymo projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.
Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.
Verslo sąlygoms ir jo plėtrai įstatymo projektas įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymo projektą inkorporuojant į teisinę sistemą, kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ar jų pakeitimų priimti nereikės. Priėmus įstatymą reikės pakeisti Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 241 „Dėl Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo“.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros

pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms.

12. Jeigu įstatymo projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti

Įstatymo projektui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

13. Kiek biudžeto lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymų projektų įgyvendinimas

Įstatymo projekto įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų. Įstatymo projekte nenustatomos naujos funkcijos ir įpareigojimai, kuriems įgyvendinti valstybės institucijoms reikėtų papildomų lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „aplinka“, „taršos prevencija“, „valstybės lygio ekstremali situacija“, „valstybės lygio ekstremalioji energetikos padėtis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Papildomi Įstatymo projekto pagrindimai ir paaiškinimai nereikalingi.
